

Datum **2011-09-09**
Riktlinjer beslutade av styrelsen **2011-09-09**

FI Dnr 11-9242

Finansinspektionen
P.O. Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Riktlinjer för bestämmande av särskild avgift för överträdelser av 4 kap. lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument

1. Bakgrund

Följande ”Riktlinjer för bestämmande av särskild avgift för överträdelser av 4 kap. lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument” ersätter tidigare riktlinjer daterade 2010-02-08.

Regelverket i 4 kap. lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument (LHF) benämns fortsättningsvis som flaggningsregler. Flaggningsreglerna innebär sammanfattningsvis att FI ska besluta att en särskild avgift ska tas ut av den som för sent anmäler innehavsförändringar i vissa aktier till FI (flaggning). FI ska även besluta att en särskild avgift ska tas ut av en emittent som inte i rätt tid offentliggör uppgifter om bolagshändelser som medför förändringar i det totala antalet aktier eller röster. Den särskilda avgiften ska enligt 6 kap. 3 a § andra stycket 2 uppgå till lägst 15 000 kronor och högst 5 miljoner kronor. FI har möjligheten att helt eller delvis efterge den särskilda avgiften om överträdelsen är ringa, ursäktlig eller om det annars finns särskilda skäl.

Särskilda avgifter utgör straff enligt Europakonventionens mening vilket medför krav på att handläggningen är nyanserad samt att en inte alltför restriktiv bedömning ska göras om det finns förutsättningar att efterge avgiften.

2. Förarbeten

Av förarbetena till flaggningsreglerna, prop. 2006/07:65, framgår bl.a. följande. Utgångspunkten är att avgiftens storlek bör bestämmas med beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet. Hur hög avgiften ska vara bör i första hand avgöras av hur allvarlig överträdelsen är. Även förhållandena hos den som har gjort sig skyldig till överträdelsen måste dock beaktas, varvid det får anses vara lämpligt att göra olika bedömningar mellan fysiska personer och juridiska personer.

Förarbetena ger inte någon direkt vägledning om på vilka grunder den särskilda avgiften ska beräknas. Det framgår att avgiftens storlek inte bör göras beroende av vederlaget för aktierna och att en överträdelse måste anses lika allvarlig oavsett omfattningen av det förvärv eller den avyttring som utlöser anmälningsskyldigheten. FI konstaterar att kopplingar till vederlaget skulle kunna

vara svåra att göra i olika sammanläggningssituationer samt att det vid emittenters överträdelse av skyldigheten att offentliggöra bolagshändelser inte förekommer en transaktion som innefattar ett vederlag.

Av förarbetena framgår vidare att vid bedömningen av om särskild avgift enligt 6 kap. 3 c § LHF ska sättas ned, bör det beaktas om ärendet berör en person som har insynsställning och för samma transaktion påförs särskild avgift enligt lagen (2000:1087) om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument. Vissa typer av överträdelser bör kunna bedömas lindrigare än andra, t.ex. de fall där det handlar om överträdelse av bestämmelserna om flaggning efter ett offentliggörande av bolagshändelser. Det bör också beaktas om den som har begått en överträdelse har försökt att vidta rättelse och om detta varit möjligt. Beträffande särskilda skäl bör främst förmildrande omständigheter i de enskilda fallen beaktas. Här bör i första hand avses sådana fall där avgiften slår hårt mot den enskilde.

3. Bedömningskriterier för schablonmodellen

FI bedömer att det är lämpligt att använda en schablonmodell som utgångspunkt vid fastställandet av den särskilda avgiften.

Den särskilda avgiften ska vara *proportionerlig*. Det betyder att avgiftens storlek ska stå i proportion till hur allvarlig överträdelsen är, varvid den skada som överträdelsen orsakat bör beaktas, dvs. den skada marknaden kan lida av att den inte i rätt tid får uppgifter om ägarförändringar i aktiemarknadsbolag. Det är viktigt att marknaden snabbt får information om ägarförändringarna, därav lagkravet på att anmälan ska ske senast en handelsdag efter innehavsförändringen. Det är ett rimligt antagande att skadeverkningarna blir större ju längre tid det förflyter mellan tidpunkten för innehavsförändringen till dess anmälan sker och innehavsförändringen offentliggörs genom FI:s försorg. Antalet handelsdagar med vilka anmälan försenats bör därför ha stor betydelse vid bestämmandet av avgiftens storlek.

Vid bedömningen av den skada som förseningen orsakat bör även beaktas det marknadsintresse som åsidosatts genom den försenade eller uteblivna flaggningen. Ett väsentligt marknadsintresse kan därför ge skäl till att åsätta en högre avgift och situationer där marknadsintresse saknas bör på samma grund kunna medföra en lägre avgift. Genom att marknadsintresset beaktas i det enskilda fallet kan avgiften bestämmas i proportion till överträdelsens skadeverkan. Mot den bakgrunden kompletteras schablonmodellen med riktlinjer för bedömningen av försvårande respektive förmildrande omständigheter.

Den särskilda avgiften ska vara *avskräckande*. Avgiften ska därför sättas så högt att den avskräcker även kapitalstarka marknadsaktörer från regelöverträdelser. Samtidigt bör det beaktas att fysiska personer i regel har mindre kapitalstyrka, varför övervägande skäl talar för att generellt tillämpa en lägre avgift vid överträdelser begångna av fysiska personer. Schablonmodellen bör därför göra åtskillnad mellan fysiska och juridiska personer.

Den särskilda avgiften ska vara *effektiv*. Det innebär att avgiftens storlek ska bidra till att flaggningsanmälningar inkommer i rätt tid. Vidare är det väsentligt att flaggningsanmälningar genomförs trots att den anmälningsskyldige redan konstaterat att anmälan är försenad. Det kan antas att ett hot om en oproportionerligt hög straffavgift medför att man undviker att flagga vid konstaterad försening, något som inte är önskvärt. Det är vidare angeläget att investerare med ett stort antal spridda innehav, ex. vis. större institutioner eller koncerner där enskilda administrativa hanteringsmisstag kan medföra överträdelser av flaggningsreglerna, inte avstår från att köpa eller sälja aktier på svenska reglerade marknader för att de riskerar att påföras markant högre straffavgifter vid handel i svenska aktier jämfört med utländska aktier. Avgifterna för överträdelser på svenska reglerade marknader bör därför inte, inom lagstiftningen angivna ramar, skilja sig väsentligt från andra europeiska marknader. Sammanfattningsvis ska en effektiv avgift medföra att flaggning sker i tid och skapa incitament att omedelbart flagga vid konstaterad försening.

4. Riktlinjer för bestämmande av särskild avgift

Vid FI:s prövning av flaggningsärenden konstateras först om en överträdelse av flaggningsreglerna har skett. Därefter fastställs avgiftens storlek med ledning av intervallen i schablonmodellen, varefter FI ska pröva om överträdelserna är ringa eller ursäktlig eller om det annars finns särskilda skäl att efterge avgiften helt eller delvis.

Flaggningsreglerna medger att det är förhållandevis enkelt att fastställa om innehavsförändringen har anmälts i rätt tid. Utrymmet är därför begränsat för att ange riktlinjer för när en överträdelse kan anses som ringa. Enligt förarbetena ska det beaktas om den som har begått en överträdelse har försökt att vidta rättelse och om detta varit möjligt. Riktlinjerna bör ge vägledning till vad som kan utgöra ringa eller ursäktliga överträdelser eller där särskilda skäl för eftergivande av avgift föreligger.

Tabellen ”Grundavgifter – intervaller för tidsvärdesbedömning” bör användas som utgångspunkt för bestämmandet av den särskilda avgiften. Därefter görs en bedömning om det finns försvårande eller förmildrande omständigheter. Om en förmildrande omständighet föreligger samtidigt som en försvårande omständighet och omständigheterna kan anses ha samma tyngd, ska avgiften som utgångspunkt motsvara grundavgiften enligt tabellen. I det enskilda fallet ska avgiften dock kunna sättas lägre eller högre om den försvårande eller den förmildrande omständigheten väger tyngre.

Grundavgifter – intervaller för tidsvärdesbedömning

Försening i handelsdagar	1	2	3	4	5	6-10	11-20	21-40	> 40 dagar*
Avgift för fysisk person (kronor)	25 000	30 000	35 000	40 000	50 000	60 000 – 80 000	80 000 – 100 000	100 000 – 200 000	200 000- 5 000 000
Avgift för juridisk person (kronor)	50 000	60 000	70 000	80 000	100 000	150 000 – 300 000	300 000 – 600 000	600 000 – 1 000 000	1 000 000- 5 000 000

* Flaggnings sker efter mer än 40 handelsdagar alternativt att flaggning inte har skett överhuvudtaget.

Beräkningsfaktorer

Flaggning är fullbordad den dag som fullständig anmälan kommit in till FI. Förhållandet att FI har erinrat om att flaggningskyldighet föreligger ska som utgångspunkt sakna betydelse för bedömningen av avgiftens storlek.

Grundavgiftstabellen får frångås om en sammanlagd avgift skulle bli oskäligt hög med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

Försvårande omständigheter

Föreligger en försvårande omständighet bör grundavgiften som utgångspunkt ökas med minst 50 procent. Föreligger särskilt försvårande omständigheter bör avgiften dock sättas högre, dock alltid inom den begränsning som framgår av 6 kap. 3 a § LHF.

Exempel på försvårande omständigheter:

- flaggning har inte skett överhuvudtaget;
- innehavsförändringen har inneburit att mer än en flaggningsgräns har passerats (uppifrån eller nerifrån); eller
- ett väsentligt marknadsintresse för att flaggning skulle ha skett i rätt tid har förelegat.

Förmildrande omständigheter

Föreligger en förmildrande omständighet bör grundavgiften som utgångspunkt minska med 50 procent, dock ska avgiften lägst uppgå till 15 000 kronor, förutsatt att skäl till eftergift inte föreligger enligt 6 kap. 3 c § LHF. En förmildrande omständighet bör normalt inte beaktas om flaggning inte har skett överhuvudtaget.

Exempel på förmildrande omständigheter:

- innehavsförändringen har avsett placering av medel i en värdepappersfond eller i en specialfond vars fondbestämmelser inte medger undantag från 5 kap. 20 § lagen (2004:46) om investeringsfonder;
- innehavsförändringen har avsett aktier som ägs av ett försäkringsbolag inom ramen för en kapitalförsäkring;
- innehavsförändringen har inträtt efter ett offentliggörande av bolagsändringar enligt 4 kap. 9 § LHF; eller
- det har saknats ett marknadsintresse för att flaggning skulle ha skett i rätt tid.

5. Riktlinjer för eftergivande av avgift

Enligt 6 kap. 3 c § LHF får den särskilda avgiften efterges helt eller delvis om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det annars finns särskilda skäl.

Skäl till eftergivande av avgift kan exempelvis föreligga om

- den anmälningsskyldige har insynsställning och för samma innehavsförändring har påförts särskild avgift enligt lagen (2000:1087) om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument;
- avgiften kan anses oskäligt hög med hänsyn till den enskildes ekonomiska förhållanden; eller
- innehavsförändringen har inte anmälts i rätt tid beroende på omständigheter som den anmälningsskyldige inte rimligen kunnat råda över eller förutse.

Dokumentnamn
Flaggningsriktlinjer_2010-02-08_meuropa
Diarienummer
11-9542
Handläggare (Namn, Avdelning, Enhet)
Mattias Anjou, Marknad, Enhetschef Värdepappersrätt
Beslutsfattare (Namn, Befattning, Avdelning)
Styrelsen

Beslutsdatum
2010-02-15
Ikraftträdandedatum
2010-02-15
Upphävandedatum

Syfte
Att utgöra en vägledning vid ärenden rörande avgifter för sen flaggning
Hänvisning till externa krav som föranlett styrdokumentet
4 kap. lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument

Hänvisning till underliggande interna styrdokument

Versionshistorik

Ikraftträdande	Version	Kommentar
2010-02-15	1.0	Första version
2011-09-09	2.0	Andra version